

rappresentazioni delle opere verdiane tanto a Pest, quanto in provincia. **Nabucco**, **La Traviata**, **Rigoletto**, **Ernani**, **Aida**, **Il Trovatore**, **Un ballo in maschera**, particolarmente le ultime tre, furono fin dall'inizio molto popolari presso il pubblico dei melomani ungheresi divenendo un punto fisso nel cartellone dell'Opera di Budapest.

Nel primo decennio del Novecento il culto verdiano nel Teatro dell'Opera di Budapest venne rilanciato dal direttore d'orchestra romano Egisto Tango, d'intesa con il sovrintendente nonché primo regista del teatro, il conte Miklós Bánffy. Nel 1923 l'**Aida** e il **Rigoletto** furono dirette da Pietro Mascagni. A differenza di Verdi, che non andò mai a Budapest, alcuni grandi compositori italiani, fra cui Pietro Mascagni, Ruggero Leoncavallo e Giacomo Puccini non solo furono ospiti della capitale magiara, ma vi andarono con grande piacere godendo dell'ospitalità ungherese. Le opere dei compositori veristi italiani furono così messe in cartellone accanto alle opere di Verdi e di Wagner. **La Cavalleria rusticana** di Pietro Mascagni debuttò a Budapest il 26 dicembre 1890 con la direzione di Gustav Mahler, **I Pagliacci** di Ruggero Leoncavallo fu rappresentata il 28 marzo 1893, mentre la sua **La Bohème** vi esordiva il 27 novembre 1897.

Nella primavera del 1894 Giacomo Puccini arriva a Budapest per la première della **Manon Lescaut**, che avvenne esattamente il 17 marzo di quell'anno. Riferendosi a Budapest il compositore italiano ricordava telegraficamente: "Sigarette deboli! Vino forte! Amici comprensivi! Donne incantevoli!". La vitalità della città colpì enormemente il compositore toscano. Budapest gli piacque molto, ma più di tutto Puccini rimase incantato alla vista del Teatro dell'Opera. Fra il 1894 e il 1912 vi vennero messe in scena ben cinque sue opere (**Manon Lescaut**, **Tosca**, **La Bohème**, **Madama Butterfly** e **La Fanciulla del West**), talvolta con la personale partecipazione del compositore alle prove. Il grande musicista incontrò l'indiscusso favore del pubblico di Budapest, rimanendo entusiasta dell'accoglienza riservatagli dal pubblico ungherese. Durante la cena seguita al debutto della **Manon Lescaut**, Puccini brindò alla prosperità della patria di Lajos Kossuth e ad un suo futuro felice. Sottolineando la somiglianza fra i due popoli, esprime apertamente la sua grande simpatia per i magiari, arrivando a dichiarare che se non fos-

ja van hazánkban az operajátszásnak. Több száz Verdi-bemutatóról beszélhetünk mind Pesten, mind vidéken. A **Nabucco**, a **Traviata**, a **Rigoletto**, az **Ernani**, az **Aida**, a **trubadúr**, Az **álarcosbál**, különösen az utóbbi három mű nagy népszerűségnek örvendett a bemutatás pillanatától a magyar zenekedvelő közönség körében, s az Operaház állandó műsorán szerepelt.

A budapesti Operaházban a XX. század tizes éveiben újjászülető Verdi-kultusz Egisto Tango római karmester és gróf Bánffy Miklós főintendáns-rendező kiváló együttműködésének köszönhető. 1923-ban Verdi **Aida** és **Rigoletto** című operáit Pietro Mascagni vezényelte. Verdivel ellentétben, aki soha nem járt Budapesten, néhány nagy olasz zeneszerző, mint Pietro Mascagni, Ruggero Leoncavallo és Giacomo Puccini nem csupán vendégei voltak a magyar fővárosnak, de a híres magyar vendéglátást is élvezhették. Verdi és Wagner operái mellől nem hiányoztak az olasz verista zeneszerzők művei sem. Pietro Mascagni **Parasztecsület** című operájának 1890. december 26-i bemutató előadását Gustav Mahler vezényelte. Ruggero Leoncavallo **Bajazzók** című művét 1893. március 28-án, míg a verista zeneszerző **Bohémélet** című operáját 1897. november 27-én láthatta első ízben a magyar közönség.

1894 tavaszán a **Manon Lescaut** március 17-i bemutató előadására Budapestre érkezett Giacomo Puccini. Az olasz mester így emlékezett budapesti tartózkodására: „Gyenge cigaretta! Erős bor! Megértő barátok! Elbűvölő nők!” Puccinit magával ragadta a város élénksége. Nagyon tetszett neki Budapest, és különösen az Operaház ejtette rabul. 1894 és 1912 között öt operája (**Manon Lescaut**, **Tosca**, **Bohémélet**, **Pillangó(kis)asszony**, **A Nyugat lánya**) került színre. Néhány operájának betanítását személyesen irányította. A magyar publikum nagy lelkesedéssel fogadta az olasz mestert. A **Manon Lescaut** bemutatóját követő diszvacsorán Puccini pohárköszöntőt mondott Kossuth Lajos hazájának felvirágzására és boldog jövőjére. Kiemelte a két nép közötti hasonlóságot, nyílt rokonszenvről tanúskodik az a kijelentése, ha nem olasznak született volna, magyar szeretett volna lenni. A közönségsiker ellenére a konzervatív kritika továbbra is Verdi és Wagner versengésére helyezte a hangsúlyt, nehezen értette Puccini újszerűségét, a romantikus, impresszionista verizmusát. A fordulatot a **Bohémélet** 1905. április 27-i bemutatója hozta meg. A meghatározó opera olyan sikert aratott, hogy napjainkig állandó és kedvelt előadás maradt a színház műsorán.

A világ operaéletének másik nagy alakja, Enrico Caruso is fellépett a budapesti Operaház színpadán. 1907-ben vendégszerepelt Verdi **Aida** című operájában. Az operatörténelem legnagyobb tenorjaként számon tartott Caruso azonban igen kedvezőtlen fogadtatásban részesült a Magyar Királyi Operaházban. A híres nápolyi tenor látványosan megbukott Radames szerepében. Caruso valójában nem énekelt rosszul azon az estén, de nem az operákon nevelkedett szokásos közönség előtt lépett fel, hanem egy kicsit sznob publikum előtt, amely megengedhette magának a túlságosan magas jegyárakat. Nem értékelték Caruso melodikus hangját, mert a hangerejére voltak kíváncsiak. Caruso bukása sok balszerencsés körülmény összjátékának következménye volt, amely esemény nagyobb visszhangot kapott Magyarországon, mint amilyen mértékben az érintette volna a világhírű tenor hírnevét és dicsőségét.

Néhány kiváló olasz karmester állandó vendége volt a budapesti Operaháznak. 1913-ban szerződött a magyar Operaházhoz a nemzetközi híró római karmester, Egisto Tango, aki korábban Mahler és Toscanini mellett a New York-i Metropolitan elismert karmestere volt. Igazi világszínvonalú előadással ajándékozta meg a budapesti közönséget. A római

